



Expertiza vulnerabilității proiectelor de acte normative prin prisma drepturilor omului este desfășurată de CAPC în cadrul Proiectului „Expertiza vulnerabilității proiectelor de acte normative prin prisma drepturilor omului”, susținut financiar de Apărătorii Drepturilor Civile

din Suedia.

14 Iulie 2014

RAPORT DE EXPERTIZĂ

la proiectului Codului educației al Republicii Moldova

(înregistrat în Parlament cu numărul 260 din 01 Iulie 2014)

În temeiul Concepției de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției prezintă raportul de expertiză a vulnerabilității proiectului Codului educației al Republicii Moldova prin prisma drepturilor omului.

Evaluarea generală

1. Autorul proiectului este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Educației, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 44 din Regulamentul Parlamentului.

2. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-11, 27, 35 și 39 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

Reieșind din conținutul art.72 alin.(3) lit.k) din Constituție, organizarea generală a învățământului se reglementează prin lege organică.

3. Scopul actului (potrivit proiectului și/sau notei informative). Conform notei informative, proiectul Codului educației al Republicii Moldova constituie actul normativ de bază în domeniul învățământului de toate nivelurile, care reglementează, sub toate aspectele, funcționarea și raporturile juridice din sistemul educațional național.

Actuala Lege a învățământului nu mai răspunde în mod eficient și adecvat problemelor stringente, dictate de noile realități și nici la schimbările intervenite între timp în paradigma învățământului.

În acest context, adoptarea Codului educației este un imperativ al timpului. Noul cod va asigura funcționarea durabilă a sistemului de educație în contextul dezvoltării durabile a țării, dar și alinierea sistemului educațional la cele mai bune practici europene și internaționale.

4. Nota informativă a proiectului de act legislativ supus expertizei conține o argumentare suficientă a promovării proiectului. Intenția autorului este expusă clar și argumentat în nota informativă ce însoțește proiectul de lege. În acest sens, autorul indică scopul principal și condițiile ce au impus elaborarea proiectului de Cod, locul proiectului în sistemul legislației, principalele prevederi, evidențierea elementelor noi, efectul social și economic al actului, prevederile noi incluse de autor în lege care nu erau reglementate de legea învățământului, etc.

Din informația prezentă pe pagina web a Parlamentului, notăm existența la dosarul de însoțire a variantei finale a proiectului de act legislativ a avizului Ministerului Justiției și Raportului de expertiză anticorupție a Centrului Național Anticorupție.

Reieșind din importanța proiectului, acesta urma să fie transmis spre avizare tuturor instituțiilor publice interesate, să fie supus consultărilor publice cu societatea civilă, pentru formularea recomandărilor, iar, în final, avizele, sinteza recomandărilor recepționate trebuiau să fie anexate la dosarul de însoțire a variantei finale a proiectului de act legislativ.

Totodată, dosarul de însoțire trebuia să conțină Tabelul de concordanță privind compatibilitatea proiectului de act legislativ cu legislația comunitară și Declarația de compatibilitate. Toate aceste cerințe sunt expres prevăzute în Legea privind actele legislative nr.780-XV din 27.12.2001, Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea 797-XIII din 02.04.1996, Hotărârea Guvernului nr.190 din 21.02.2007. Din lipsa informațiilor în nota informativă, nu cunoaștem dacă autorii au realizat sau nu aceste cerințele legale.

În speță notăm că, asupra prezentului proiect de act normativ s-a lucrat mai mulți ani de zile, acesta fiind supus la peste 40 de dezbateri publice, organizate de Ministerul Educației și Comisia Parlamentară de profil, unde au participat instituții publice, cadre didactice, agenți economici, reprezentanți ai ONG-ilor și alte părți interesate. În pofida faptului că la dosar lipsește sinteza recomandărilor recepționate, trebuie de menționat că, de la etapa inițială de elaborare și pînă în prezent, au fost formulate un șir de obiecții și recomandări, care mereu au servit drept temei de definitivare și îmbunătățire a textului Codului.

Totodată, potrivit lit. d) a art.20 din Legea 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să conțină informații privind „fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură”. Potrivit art.47 alin. (6) din Regulamentul Parlamentului, în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare, materiale și de altă natură, se anexează fundamentarea economico-financiară. Reieșind din nota informativă, realizarea prevederilor Codului educației va genera costuri suplimentare, evaluate de autor, în total, la suma de 461 milioane lei anual. În pofida acestor afirmații, remarcăm lipsa unei fundamentări economico-financiare, care s-ar impune la proiectul în cauză.

În acest context, reiterăm necesitatea unei analize economico-financiare, ca parte componentă a unui proiect de lege, care, însă, lipsește și de care subiecții cu drept de inițiativă legislativă nu fac uz în argumentarea opțiunilor legislative propuse. Promovarea proiectului de lege fără o analiză economică, indică asupra faptului că, se încearcă evitarea barierelor suplimentare în procesul de adoptare al legii, ceea ce nu aduce nici un beneficiu procesului de legiferare.

5. Sfera de reglementare a proiectului corespunde următoarelor domenii/drepturi:

Drepturi si libertăți culturale:

Dreptul la învățătură (art. 35 din Constituția RM)

Evaluarea de fond a proiectului

6. Respectarea principiului transparenței este asigurată suficient. Proiectul de act legislativ supus expertizei este plasat pe site-ul Parlamentului, iar cetățenii, organizațiile și alți subiecți interesați au posibilitatea de a-și exprima opiniile asupra conținutului documentului. De remarcat că, proiectul Codului educației a fost prezentat de Guvern spre examinare Parlamentului în mod prioritar. Reieșind din prevederile art.43 din Regulamentul Parlamentului, proiectele de legi considerate de Guvern ca fiind prioritare se înscriu de Biroul permanent cu prioritate pe ordinea de zi.

În acest context, proiectul Codului educației a fost examinat și aprobat de Parlament în I lectură la ședința plenară din 11.07.2014, urmînd să fie dezbătut în lectura a II-a la ședințele plenare din 18-19 iulie. Rezumînd cele expuse, menționăm că este respectat principiul transparenței procesului legislativ și principiile de cooperare cu societatea civilă.

7. Respectarea principiului participării este asigurată suficient. Reieșind din prevederile art.7 din Legea privind transparența în procesul decizional nr.239 din 13.11.2008, autoritățile publice sunt obligate, după caz, să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional.

Din multitudinea informațiilor și chiar din susținerea proiectului de Cod în Parlament (I lectură) de către ministrul educației, putem conchide că societatea civilă, pînă la înregistrarea proiectului de lege în Parlament, a participat la elaborarea și examinarea acestuia. Mai mult ca atît, chiar dacă se examinează în mod prioritar de Parlament, din moment ce proiectul de lege a fost plasat pe pagina web a Parlamentului (1.07.2014), societatea civilă a avut posibilitatea de a participa la examinarea acestuia și de a face recomandări.

În conformitate cu prevederile art. 49/1 din Regulamentul Parlamentului, comisia permanentă sesizată în fond asigură consultarea publică a proiectelor de acte legislative și a propunerilor legislative cu părțile interesate prin organizarea de dezbateri și audieri publice, prin intermediul altor proceduri de consultare stabilite de legislația cu privire la transparența în procesul decizional. Totodată, comisia permanentă sesizată în fond dispune plasarea, conform legii, pe web-site-ul Parlamentului a sintezei recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, în scopul asigurării transparenței în procesul decizional.

Reieșind din Raportul Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media nr.143 din 9.07.2014, publicat pe pagina web a Parlamentului, pe marginea acestui proiect de lege au fost organizate audieri publice cu reprezentanții direcțiilor municipale și raionale de educație, managerii și profesorii instituțiilor de învățămînt preuniversitar, managerii școlilor profesionale și al colegiilor, agenții economici, rectorii instituțiilor de învățămînt superior, reprezentanții ONG-lor și primari ai localităților.

În contextul celor relatate, considerăm că principiul participării a fost asigurat suficient.

8. Respectarea principiului responsabilizării este asigurată insuficient. Proiectul de lege nu conține prevederi exprese, ce se referă la posibilitatea persoanelor de a solicita de la autoritățile publice oferirea de argumente și de explicații pentru justificarea deciziilor și acțiunilor, precum și la posibilitatea persoanelor de a aplica o sancțiune autorităților publice pentru performanțe slabe. Luînd

în considerație faptul că, proiectul de lege se încadrează organic în sistemul juridic existent al legislației Republicii Moldova, acesta va putea fi supus, conform procedurilor indirecte, controlului legalității, iar în cazul în care în baza acestor prevederi legale vor fi adoptate careva acte, acestea vor putea fi supuse controlului în cadrul contenciosului administrativ.

9. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ normelor constituționale. Proiectul/actul normativ este conform Constituției. Prevederile din proiect dezvoltă normele constituționale cuprinse în art.35 din Constituție. Proiectul Codului educației confirmă dreptul la învățătură, garantat fiecărui cetățean și care se realizează prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare. În continuare, prevederile proiectului dezvoltă garanțiile constituționale ce se referă la limba de instruire, gratuitatea învățământului, înființarea instituțiilor de învățământ, autonomia acestora, accesibilitatea învățământului, rolul părinților în educația copiilor și alte aspecte ce țin nemijlocit de sistemul educațional național.

10. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ legislației corelative. Proiectul/actul normativ este conform legislației corelative. Pornind de la prevederile art.53 alin.(1) din Legea privind actele legislative nr.780/2001, Codul este actul legislativ care cuprinde într-un sistem unitar cele mai importante norme dintr-o anumită ramură a dreptului. Sistematizarea complexă a normelor juridice din domeniul învățământului într-un singur Cod presupune și corelarea prevederilor acestuia cu legislația corelativă. Ba mai mult chiar, în rezultatul adoptării Codului educației, legislația corelativă va fi adusă în concordanță cu normele înglobate în Cod.

11. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ standartelor internaționale. Proiectul/actul normativ este conform standardelor internaționale. Chiar din art.2 alin.(2) din proiect observăm că la elaborarea acestuia autorul s-a condus de standardele internaționale cuprinse în: Declarația Universală a Drepturilor Omului, Carta Națiunilor Unite, Carta Socială Europeană, Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului (CDC), Convenția UNESCO privind Lupta Împotriva Discriminării în Domeniul Învățământului, Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Convenția Internațională privind Eliminarea tuturor Formelor de Discriminare Rasială (ICERD), Declarația Națiunilor Unite privind Eliminarea tuturor Formelor de Discriminare față de Femei (CEDAW), Declarația Procesului de la Bologna.

În acest context subliniem faptul că, proiectul este raliat la instrumentele internaționale și are ca scop implementarea acestor standarde internaționale în domeniul învățământului.

12. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ jurisprudenței Curții Constituționale. Proiectul/actul normativ este conform parțial jurisprudenței Curții Constituționale. Jurisprudența Curții Constituționale este bogată în hotărâri și decizii, prin care Curtea s-a expus asupra domeniului de reglementare a prezentului proiect de act normativ. De remarcat că, sub aspect general, proiectul Codului educației corespunde jurisprudenței Curții Constituționale. Totuși, trebuie să menționăm că unele prevederi din proiect, în modalitatea în care sînt expuse la moment, ar putea contravine constatărilor Curții. Mai detaliat referitor la aceste momente ne vom expune opinia în pct.16 al prezentului raport de expertiză.

13. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ jurisprudenței CtEDO. Proiectul/actul normativ este conform parțial jurisprudenței CtEDO. Protocolul adițional la Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale în art.2 garantează dreptul la instruire. În sensul Convenției, nimănui nu i se poate refuza dreptul la instruire. Statul, în exercitarea funcțiilor pe care și le va asuma în domeniul educației și al învățământului, va respecta dreptul părinților de a asigura această educație și acest învățământ conform convingerilor lor religioase și filozofice. În contextul dat, proiectul Codului educației, la fel, garantează dreptul la educație, fiind în unison cu cerințele Convenției Europene.

Totuși, trebuie de remarcat și faptul că, unele prevederi din proiect, în modalitatea în care au fost abordate de autor, pot aduce atingere altor drepturi protejate de Convenția Europeană pentru Drepturile Omului. Mai detaliat, a se vedea pct.16 din prezentul raport de expertiză.

14. Impactul proiectului/actului normativ prin prisma drepturilor omului. Proiectul/actul normativ respectă drepturile/libertățile. Proiectul de legea asigură unul din dintre cele mai importante drepturi sociale ale omului - dreptul la învățătură. Acest drept creează premisele necesare pentru afirmarea plină a personalității și a demnității umane, precum și pentru dezvoltarea întregii societăți.

15. Impactul gender al proiectului. Proiectul/actul normativ este gender orientat. Proiectul Codului educației este orientat spre respectarea și garantarea aspectului gender, or, chiar în art.7 lit.f) enumeră în calitate de principiu fundamental pe care se întemeiază educația - principiul asigurării egalității de șanse.

16. Analiza detaliată a textului proiectului.

Nr.	Articol	Text	Obiecții	Factorii de vulnerabilitate	Recomandări
1	art.2 alin.(2)	(2) Raporturile juridice din sfera educației se reglementează și de tratatele internaționale: Declarația Universală a Drepturilor Omului, Carta Națiunilor Unite, Carta Socială Europeană, Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului (CDC), Convenția UNESCO privind Lupta Împotriva Discriminării în	În art.2 alin.(2) sînt enumerate un șir de acte internaționale ce conțin reglementări din sfera educației, care stau la baza Codului educației. Nu subminăm în nici un fel importanța și rolul acestor instrumente internaționale, însă considerăm inoportun enumerarea în proiect doar a celor mai importante acte internaționale. Lista acestor acte trebuie să fie exhaustivă, lucru ce este dificil de	Vulnerabilitate Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă	Optăm pentru inserarea în proiect a formulei generale: „În cazul în care tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte stabilesc alte dispoziții în domeniul educației și științei decît cele prevăzute în prezentul Cod, se aplică

		<p>Domeniul Învățământului, Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Convenția Internațională privind Eliminarea tuturor Formelor de Discriminare Rasială (ICERD), Declarația Națiunilor Unite privind Eliminarea tuturor Formelor de Discriminare față de Femei (CEDAW), Declarația Procesului de la Bologna, precum și prin alte tratate internaționale, la care Republica Moldova este parte.</p>	<p>realizat, întrucât Republica Moldova este parte la numeroase acte internaționale din sfera educației și poate deveni parte la alte acte internaționale din domeniul dat.</p>		<p>dispozițiile tratatelor internaționale”.</p>
2	art.3	<p>Articolul 3. Noțiuni de referință și definiții</p> <p>În sensul prezentului Cod, noțiunile de bază utilizate în continuare semnifică următoarele:</p> <p>“...”</p>	<p>Deși proiectul conține un șir impunător de noțiuni de referință și definiții, totuși, autorul, a omis să definească astfel de noțiuni precum: „învățământ general obligatoriu”, „învățământ la distanță”, „învățământ la domiciliu”, „studiu individual”. Aceste expresii le regăsim în tot textul proiectului (art.26 alin.(1), art.28 alin.(1), art.30 alin.(1), art.75, art.123).</p>	<p>Vulnerabilitate Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă</p>	<p>Considerăm necesar de a defini aceste noțiuni în art.3 al proiectului de Cod.</p>
3	art.3	<p>Articolul 3. Noțiuni de referință și definiții</p> <p>În sensul prezentului Cod,</p>	<p>Autorul definește în art.3 noțiunea de „sistem de educație”, însă în textul proiectului utilizează noțiuni ca: „sistemul</p>	<p>Vulnerabilitate Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă</p>	<p>Este necesară uniformizarea terminologiei utilizate de autor în</p>

		<p>noțiunile de bază utilizate în continuare semnifică următoarele:</p> <p>“...”</p>	<p>de învățământ” (art.10, art.12, art.41, art.58, art.85, art.107, art.137), „sistemul național de învățământ” (art.9, art.37), precum și noțiunea de „sistemul național de educație și cercetare universitară” (art.137).</p> <p>Pentru a nu crea confuzii este necesar de utilizat același termen în tot cuprinsul textului proiectului.</p>		<p>proiectul de Cod.</p>
4	art.9 alin.(2)	<p>(2) Statul asigură finanțarea pachetului standard de servicii educaționale pentru învățământul preșcolar, primar, gimnazial și liceal, indiferent de forma de proprietate a instituției de învățământ. Pachetul standard de servicii educaționale pentru învățământul general se aprobă de Guvern în termen de maximum 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentului Cod.</p>	<p>Articolul 9 alin.(2) din proiect conține prevederi ce se referă la dispozițiile finale și tranzitorii ale unui act legislativ.</p> <p>În conformitate cu art.30 lit.a) și c) din Legea nr.780/2001, dispozițiile finale și tranzitorii ale actului legislativ cuprind, de regulă, prevederi referitoare la modalitatea de intrare în vigoare și de punere în aplicare a noilor reglementări, precum și obligația autorităților responsabile de a executa actul legislativ, de a lua măsurile și de a efectua procedurile necesare executării.</p>	<p>Vulnerabilitate Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă</p>	<p>Sugerăm autorului revizuirea art.9 alin.(2) în sensul obiecțiilor sus formulate și inserarea în Titlul XIII din proiect în dispoziții finale și tranzitorii următoarea normă: „Pachetul standard de servicii educaționale pentru învățământul general, prevăzut în art.9 alin.(2), se aprobă de Guvern în termen de maximum 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentului Cod”.</p>

5	art.9 alin.(3)	(3) Finanțarea de bază a învățământului general se face după principiul “banul urmează elevul”, în baza căruia resursele alocate pentru un elev sau un copil se transferă la instituția de învățământ în care acesta învață.	Întrucât principiile fundamentale ale educației sînt expuse în art.7 al proiectului, considerăm oportun ca și principiul formulat în art.9 alin.(3) să fie inserat în art.7.	Vulnerabilitate Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă	Sugerăm enumerarea principiului formulat în art.9 alin.(3) în cadrul art.7 din proiect.
6	art.11 alin.(2)	(2) Educația urmărește formarea următoarelor competențe-cheie: c) competențe în matematică, științe și tehnologie;	Este necesar de exclus cuvîntul „matematică”, or reieșind din Legea nr.142 din 07.07.2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I, matematica face parte din științele exacte.	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;	Propunem excluderea cuvîntului „matematică” din art.11 alin. (2) lit.c) din proiect, întrucît aceasta se înglobează în noțiunea largă de „științe”.
7	art.13 alin.(1)	(1) Învățământul obligatoriu începe cu ciclul întîi preșcolar - grupa pregătitoare și se finalizează cu învățământul liceal sau învățământul profesional tehnic.	Prevederile alin.(1) ale art.13 trebuie de corelat cu prevederile art.12 din proiect, unde este indicat, că nivelul 0 se referă la educația timpurie, cu două cicluri: educația antepreșcolară și învățământul preșcolar; nivelul 3 se referă la învățământul secundar, ciclul II, compus din: învățământul liceal și învățământul profesional tehnic secundar; nivelul 4 se referă la învățământul profesional tehnic postsecundar; nivelul	Vulnerabilitate Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă	Reieșind din cerințe tehnicii legislative, pentru a reda precizie și claritate textului normei, precum și de a concretiza nivelul și ciclul învățământului profesional-tehnic, este necesar de corelat cu prevederile art.12 din proiect.

			5 – învățământul profesional tehnic postsecundar nonterțiar.		
8	art.13 alin. (1), alin.(2)	<p>(1) Învățământul obligatoriu începe cu ciclul întâi preșcolar - grupa pregătitoare, și se finalizează cu învățământul liceal sau învățământul profesional tehnic.</p> <p>(2) Obligatorietatea frecvenței învățământului obligatoriu încetează la vârsta de 18 ani.</p>	<p>Autorul propune ca învățământul să fie obligatoriu până la vârsta de 18 ani, fiind inclus în învățământul obligatoriu învățământul liceal sau învățământul profesional tehnic. În acest context, apar mai multe întrebări, neclarități și posibil neconcordanțe.</p> <p>În primul rând, extinzând învățământul obligatoriu asupra învățământului liceal sau învățământul profesional tehnic, statul trebuie să asigure condiții pentru accesarea tuturor persoanelor la acest nivel de studii. Or, aceste prevederi ale proiectului contravin normelor art.35 din Constituție, care definește clar obligațiile pentru a învăța.</p> <p>În al doilea rând, stabilind vârsta de școlarizare obligatorie la 18 ani și încadrarea obligatorie a copiilor în învățământul liceal sau învățământul profesional tehnic, autorul nu a argumentat și nu a prevăzut posibilitatea apariției situațiilor de refuz din partea copiilor de a continua studiile după finalizarea</p>	<p>Vulnerabilitate</p> <p>Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale;</p> <p>Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;</p> <p>Prevederi care limitează drepturile/libertățile;</p> <p>Prevederi discriminatorii;</p> <p>Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă</p>	<p>Considerăm necesar de a revizui art.13 din proiect pentru a-i reda claritatea necesară unei norme juridice, a reglementa plenar toate situațiile posibile, ca să fie evitată confuzia la aplicarea Codului în practică precum și pentru a conforma prevederile proiectului cu art.35 din Constituție.</p>

învățământului
gimnazial.

Reieșind din constatările Curții Constituționale în mai multe hotărâri și decizii, dreptul la învățătură este în același timp și o îndatorire, fapt ce explică obligativitatea unor forme de învățământ, iar statul este în drept de a decide nivelul pînă la care educația este obligatorie. Însă, din logica sensului prevederilor din proiect, în situațiile de refuz a unui copil, va surveni răspunderea pentru încălcarea prevederilor legale sau vor surveni anumite consecințe, însă în proiect nu sînt indicate nici consecințele, nici răspunderea și nici legislația penală, contravențională și civilă nu conține astfel de norme. În consecință, există riscul ca aceste prevederi incluse în proiect nu vor putea fi aplicate în practică, avînd un caracter mai mult declarativ (normă nefuncțională).

În al treilea rînd, nu este clar și nu sînt reglementate astfel de situații cînd copii merg la școală mai devreme de vîrsta de 7 ani sau alte situații posibile, care duc la aceea ca un copil să finiseze studiile

			liceale sau profesional tehnice la vârsta mai mică de 18 ani. Proiectul prevede însă obligativitatea frecventării învățământului pînă la vârsta de 18 ani, ceea ce semnifică, în cazul nostru obligativitatea elevului de a accede la treapta învățământului superior. Însă, conform proiectului, învățământul superior nu este obligatoriu.		
9	art.16 alin.(8)	(8) Notarea elevilor și studenților fără respectarea metodologiilor de evaluare și a standardelor naționale constituie abatere disciplinară și se sancționează potrivit legii.	Autorul omite să concretizeze cine aplică sancțiunea, ori să facă trimitere la legea ce prevede mecanismul sancționării în astfel de situații.	Vulnerabilitate Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă	Recomandăm autorului de a reda clarite normei.
10	art.17 alin.(7)	(7) Recunoașterea studiilor și a perioadelor de studii, recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor este în competența structurii abilitate pentru informarea, recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor.	Deși autorul face referință în mai multe articole din proiect la o structură abilitată pentru informarea, recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor (art.86 alin.(2), art.87 alin.(2), art.91 alin.(8)), nu indică expres care este aceasta. În proiect găsim norme ce prevăd că, Ministerul Educație aprobă metodologia de recunoaștere și echivalare (art.129 alin.(3)), tot Ministerul organizează procesul de recunoaștere și echivalare a actelor de studii, eliberate de	Vulnerabilitate Normă lacunară și deficientă	Autorul urmează să indice expres care este structura abilitată pentru informarea, recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor.

			<p>instituțiile de învățământ din străinătate (art.137 alin.(1) lit.t)), tot el stabilește condițiile de recunoaștere și echivalare a actelor de studii obținute în instituții de învățământ din străinătate (art.147 alin.(5)).</p> <p>În contextul în care Ministerul Educației este acel organ împuternicit conform proiectului de a elabora metodologia, criteriile, condițiile, precum și organizează întreg procesul de recunoaștere și echivalare a actelor de studii, eliberate de instituțiile de învățământ din străinătate, este lesne că tot Ministerul Educației ar trebui să fie cea structură abilitată pentru informarea, recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor.</p> <p>În cazul în care autorul are altă opțiune, acesta trebuie să indice expres și clar în proiect care este această structură sau cel puțin să indice cine o instituie, dacă aceasta va fi înființată ulterior.</p>		
11	art.17	Articolul 17. Actele de studii	Nu sînt prevăzute actele de studii ce se eliberează la finalizarea ciclului de învățământ cu certificatul eliberat	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Omisiune/ignorare a	În acest context, propunem de a completa lista actelor de studii ce se

		<p>elevilor cu cerințe educaționale special. Actualmente, spre exemplu, există Ordinul ministrului educației nr.330 din 30 aprilie 2014 privind Reglementările și proceduri specifice privind evaluarea finală și certificarea elevilor cu cerințe educaționale speciale incluși în instituțiile de învățământ general obligatoriu. În conformitate cu pct.21 din Anexa nr.1 al acestui ordin, finalizarea studiilor gimnaziale de către elevii din instituția de învățământ general obligatoriu se va certifica diferențiat, după cum urmează: a) eliberarea certificatului de studii gimnaziale, serie generală - în cazul elevilor care au studiat conform curriculum-ului general, au fost admiși la examenele de absolvire a gimnaziului și le-au promovat; c) eliberarea certificatului de studii gimnaziale, serie specifică (ASG/ PEI) - în cazul elevilor cu cerințe educaționale speciale care au studiat în baza planului educațional individualizat și au susținut examenele de absolvire a gimnaziului în condiții specifice, în baza prezentelor Reglementări.</p>	drepturilor/libertăților;	<p>eliberează la finalizarea ciclului de învățământ cu certificatul eliberat elevilor cu cerințe educaționale special, cu indicarea că aceste aspecte vor fi detaliate printr-un ordin al ministrului Educației.</p>
--	--	--	---------------------------	--

12	art.18 alin. (7), (9)	<p>(7) Managementul calității este asigurat:</p> <p>a) în învățământul general:</p> <p>- la nivel național - de Ministerul Educației și Inspectoratul Școlar Național;</p> <p>(9) Inspectoratul Școlar Național este instituția responsabilă de evaluarea învățământului general, de acreditarea instituțiilor și de asigurarea calității în învățământul general.</p>	<p>Cerințele tehnicii legislative, cât și din punct de vedere al construcției normative, indicarea competențelor unei autorități noi ce va fi creată, trebuie să fie precedată de norme exprese privind instituirea acestei structuri, fondatorul ei, relațiile de subordonare cu acesta, domeniul și aria de activitate, funcțiile, atribuțiile, modalitatea de organizare și funcționare, statele de personal, patrimoniul și sursele de finanțare. Aceste descrieri, chiar și într-o manieră generală, care pot fi dezvoltate ulterior printr-un act normativ subordonat legii, sînt obligatorii de inserat în textul Codului pentru a reda precizie, claritate, transparență normelor din Cod.</p>	<p>Vulnerabilitate Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă</p>	<p>Recomandăm inserarea în textului proiectului a normelor ce se referă la statutul juridic, modalitatea de înființare, organizare și funcționare a Inspectoratului Școlar Național.</p>
13	art.19 alin.(3)	<p>(3) Instituțiile de învățământ general poartă răspundere pentru protecția drepturilor și pentru securitatea vieții și sănătății copiilor și elevilor în timpul aflării acestora în cadrul instituției.</p>	<p>Textul normei nu oferă claritate în ceea ce privește tipul răspunderii pe care o poartă instituțiile de învățământ: disciplinară, contravențională, penală sau alt tip de răspundere. Lipsa specificării exprese în proiect a tipului răspunderii pentru încălcarea normelor proiectului oferă prevederii de la alin. (3) art.22 un caracter pur declarativ. Mai mult ca atât, legislația</p>	<p>Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă</p>	<p>Recomandăm redarea clarității prevederilor nominalizate prin prisma obiectiilor formulate.</p>

			<p>în vigoare nu conține careva prevederi în acest sens. În această situație, urmează a fi propusă completarea Codului contravențional și Codului penal cu prevederi care să permită implementarea cu succes a proiectului Codului educației.</p> <p>Această obiecție se referă și la art.43 alin. (7) din proiect, în conformitate cu care se interzice publicarea subiectelor examenelor de absolvire a gimnaziului și de bacalaureat pe durata desfășurării acestora. Încălcarea prevederilor prezentului alineat se sancționează conform prevederilor Codului Penal. Însă la moment, Codul penal nu prevede sancționarea unor astfel de infracțiuni.</p>		
14	art.20 alin.(1)	<p>Articolul 20. Înființarea, reorganizarea și dizolvarea instituțiilor de învățământ</p> <p>(1) Instituțiile publice de educație timpurie și de învățământ primar, gimnazial, liceal și extrașcolar sînt înființate, reorganizate și dizolvate de către autoritățile</p>	<p>Textul expus de autor este unul lacunar și confuz. În textul normei supra este utilizată expresia „autoritățile administrației publice locale”, însă nu e specificat dacă e nivelul I sau II. Deși textul ar trebui să indice că înființarea, reorganizarea și dizolvarea instituțiilor publice de educație sînt realizate de autoritățile</p>	<p>Vulnerabilitate</p> <p>Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale;</p> <p>Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;</p> <p>Prevederi necorespunzătoare standardelor internaționale;</p> <p>Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței Curții</p>	<p>Recomandăm revizuirea textului normei, luînd în considerație obiecțiile formulate.</p>

		<p>administrației publice locale, care finanțează instituțiile respective, în condițiile legii. Autoritățile administrației publice locale au obligația de a asigura buna funcționare a acestor instituții, în conformitate cu regulamentele și standardele aprobate de Ministerul Educației.</p>	<p>administrației publice locale în condițiile legii, autorul indică că acestea sînt înființate, reorganizate și dizolvate de către autoritățile administrației publice locale, care finanțează instituțiile respective, în condițiile legii.</p> <p>În modalitatea în care este formulat actualmente acesta, reiese că aceste instituții de învățămînt sînt finanțate de către autoritățile administrației publice locale. Însă, chiar autorul, în Titlul XI din prezentul proiect notează că sursa prioritară de finanțare a sistemului de învățămînt public o constituie transferurile cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele administrației publice locale, pentru instituțiile de educație timpurie și de învățămînt preșcolar, primar, gimnazial, liceal și extrașcolar. În acest context notăm că, educația fiind garantată de către stat prin Constituție, este un domeniu de competență exclusivă al statului și autorităților centrale, dar nicidecum responsabilitatea pentru educație nu poate fi transferată pe umerii APL, mai ales în condițiile sistemului de finanțe publice locale actual. De aceea, numai unele</p>	<p>Constituționale;</p>	
--	--	---	--	-------------------------	--

atribuții și activități, în anumite condiții, pot fi doar delegate autorităților locale. Condiția de bază a delegării fiind – asigurarea APL cu resurse funcționale, umane și financiare necesare. În caz contrar, suntem în fața încălcării principiilor autonomiei locale. Considerăm că, în condițiile sistemului actual de finanțe publice locale, rolul APL în domeniul educației poate fi doar unul subsidiar – contribuirea în măsura posibilităților la activitatea instituțiilor educaționale. În rest, întreaga responsabilitate privind asigurarea activității instituțiilor educaționale (financiară, managerială etc.) autorităților centrale și subdiviziunilor sale teritoriale.

Referitor la aceste aspecte s-a expus și Curtea Constituțională în mai multe hotărâri și decizii. Astfel, în hotărârea din 23.05.2013, Curtea a subliniat că, fiind de competența exclusivă a statului, domeniul educației nu poate fi descentralizat și dat în competența proprie a autorităților administrației publice locale. Către administrația publică locală pot fi delegate, prin lege, doar unele

competențe, cu asigurarea finanțării adecvate a acestora.

Curtea a mai constatat faptul că autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi, prin coordonare prealabilă cu Ministerul Educației, vor decide înființarea, reorganizarea sau lichidarea instituțiilor de stat de învățământ preșcolar și extrașcolar, iar prin coordonare prealabilă cu Ministerul Educației, autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea decid înființarea, reorganizarea sau lichidarea instituțiilor de stat de învățământ primar, gimnazial, liceal și extrașcolar. În acest sens, Curtea Constituțională a considerat că, ținând cont de faptul că unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi nu sunt în măsură să asigure în mod eficient organizarea și finanțarea învățământului, aceste atribuții au fost redelegate celor de nivelul al doilea.

Prin urmare, considerăm că textul dat al proiectului urmează să fie ajustat cu conceptul competenței exclusive a statului asupra educației și competențe delegate pentru autoritățile

locale de nivelul I și II. Aceleași obiectii le formulăm și la prevederile art.20 alin. (2) din proiect.

În continuare, a doua parte a textului normei, la fel, crează confuzii, neclaritate și contradicții. Reieșind din sensul acestui text, autoritățile administrației publice locale au obligația de a asigura buna funcționare a acestor instituții, în conformitate cu regulamentele și standardele aprobate de Ministerul Educației.

În primul rând din nou, nu se face diferența dintre autoritățile publice locale de nivelul I și cele de nivelul II. În acest sens, autoritățile publice locale de nivelul I nu au competențe materiale, funcționale, financiare de a asigura îndeplinirea acestor norme.

Totodată, dacă este vorba despre autoritățile publice locale de nivelul II, atunci trebuie de specificat expres acest fapt în textul articolului.

În al doilea rând, se creează impresia acordării formale a competențelor, deoarece din textul normei reiese dependența

			<p>decizională a APL de Ministerul Educației.</p> <p>Considerăm că, viabilitatea sistemului de instituții publice poate fi asigurată doar în comun de toți actorii interesați: APL, autorități centrale, finanțatori și sectorul asociativ.</p> <p>De asemenea, considerăm că elaborarea standrdelor de calitate trebuie să se facă cu participarea reală a APL și să fie asigurate capacitățile financiare necesare.</p>		
15	art.20 alin.(4)	(4) Instituțiile de învățământ private de toate nivelurile pot fi înființate sau reorganizate în modul prevăzut de legislația civilă ori pot fi dizolvate, în conformitate cu prevederile unui regulament, elaborat de Ministerul Educației și aprobat de Guvern.	<p>Nu este clar de ce dizolvarea instituțiilor de învățământ privat se va efectua în conformitate cu prevederile unui regulament, elaborat de Ministerul Educației și aprobat de Guvern.</p> <p>Reieșind din prevederile art.180 alin.(1) lit.c), art.183 alin.(1), art.185 alin.(1) Cod civil, instituția privată de învățământ este organizația necomercială, constituită în baza hotărîrii persoanei fizice sau juridice de drept privat, pentru exercitarea funcțiilor în domeniul învățămîntului, fiind finanțată parțial sau integral de acesta (aceștia).</p> <p>Conform art.186 alin.(1), alin.(3) lit.j),</p>	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;	Este necesară corelarea normei cu prevederile legislației în vigoare.

			<p>instituția privată de învățământ, în calitate de organizație necomercială, acționează în bază de statut unde este indicat în mod obligatoriu modul de lichidare a organizației.</p> <p>Totodată, prevederile art.86-100 Cod civil descriu, în detaliu, temeiurile, procedura, modalitățile, efectele juridice, alte aspecte ce țin de lichidarea unei persoane juridice.</p>		
16	art.20 alin.(6)	(6) Instituțiile de învățământ general publice pot avea statutul de persoană juridică , în condițiile legislației în vigoare.	<p>Expresia „pot avea statut de persoană juridică” este una neclară și confuză. Actualmente, conform prevederilor Codului civil (art.180, art.183), instituțiile de învățământ sînt persoane juridice.</p> <p>Norma stabilită de autor stabilește că, instituțiile de învățământ pot avea și alt statut decît cel de persoană juridică, ceea ce contravine prevederilor legale.</p> <p>Mai mult decît atît, chiar reieșind din prevederile art.13 alin. (2) din Legea învățămîntului nr.547/1995, instituțiile de învățământ sînt persoane juridice.</p>	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;	Norma textului urmează a fi revizuită pentru a corespunde reglementărilor cadrului legal existent.
17	art.26 alin.(1)	(1) Învățămîntul primar include	Utilizarea expresiei „ de regulă ” indică	Vulnerabilitate Normă lacunară și	Sugerăm revizuirea

		<p>clasele I-IV și se organizează ca învățământ cu frecvență, de regulă, în prima jumătate a zilei. Pentru persoanele cu dificultăți de învățare cauzate de dizabilități, învățământul primar se poate organiza ca învățământ la distanță, învățământ la domiciliu, studiu individual.</p>	<p>despre existența unor excepții, fapt ce are o natură potențial vulnerabilă. Cerințele tehnicii și limbajului legislativ impun claritate pentru o normă legală, iar în cazul unor excepții de la regula generală, autorul trebuie să indice expres care sînt aceste excepții.</p> <p>Totodată, considerăm că părinții ar putea organiza pentru copii proprii învățământul la domiciliu pentru copii claselor I-IV, dar nu numai pentru cei cu probleme.</p> <p>Această obiecție se referă la întreg textul proiectului.</p>	deficientă.	conținutului normei și excluderea excepțiilor potențial vulnerabile.
18	art.28 alin.(1)	<p>(1) Învățământul gimnazial este obligatoriu, include clasele V-IX și se organizează ca învățământ cu frecvență. Pentru persoanele cu dificultăți de învățare cauzate de dizabilități, învățământul gimnazial se poate organiza ca învățământ la distanță, învățământ la domiciliu, studiu individual.</p>	<p>Notăm faptul că, deși învățământul primar face parte, de asemenea, din învățământul general obligatoriu, în art.26 alin.(1) nu se indică expres acest fapt.</p>	Vulnerabilitate Omisiune/ignorare a drepturilor/libertăților;	În acest context, considerăm necesar fie de a indica pentru toate expresia „este obligatoriu”, fie a omite pentru toate, călăuzindu-se de norma generală stabilită în art.13 din proiect.
19	art.30 alin.(4)	<p>(4) Învățământul liceal cu frecvență redusă (clasele X-XIII) se organizează pentru absolvenții</p>	<p>Nu este clar de ce anume vârsta de 20 ani și nici autorul nu argumentează această opțiune în textul proiectului sau în nota</p>	Vulnerabilitate Prevederi discriminatorii;	Autorul trebuie să redea claritate reglementărilor și finalităților

		învățământului gimnazial și profesional tehnic, angajați pe piața muncii sau care au împlinit 20 de ani, în condițiile stabilite de Ministerul Educației.	informativă. Indicarea unei vârste arbitrare este contrară principiilor adoptării unui act legislativ, stabilite în art.4 alin. (3) din Legea nr. 780/2001.		urmărite prin această normă.
20	art.32 alin.(6)	(6) Instituțiile de învățământ special, instituțiile de învățământ general, și autoritățile publice responsabile asigură condiții de ordin ambiental și oferă servicii educaționale, în funcție de necesitățile individuale ale copiilor și elevilor cu cerințe educaționale speciale, inclusiv prin facilitarea învățării caracterelor Braille, limbajului mimico-gestual, formelor alternative de scriere, de comunicare, de orientare și a aptitudinilor de mobilitate.	Finalitățile urmărite prin această normă sînt îndreptate spre asigurarea condițiilor și oferirea servicii educaționale copiilor și elevilor cu cerințe educaționale speciale. Însă, maniera în care această normă este formulată poartă mai mult un caracter vag și declarativ. Autorul pune aceste responsabilități în sarcina autorităților publice, fără să indice care sînt acestea. În cazul în care autorul a avut în vedere și autoritățile publice locale, nu este clar la ce autorități se referă, de nivelul I sau II. Toate acestea trebuie luate în considerație, întrucît poate fi încălcat principiul autonomiei locale și totodată nu este prevăzut cadrul financiar pentru îndeplinirea acestor competențe.	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale; Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;	Textului normei urmează a fi revizuit ținînd cont de obiectiile formulate.
21	art.31 - 33	Articolul 31. Învățământul pentru copiii și elevii cu cerințe educaționale speciale	Învățământul special este destinat copiilor și elevilor cu cerințe educaționale speciale, adică persoanelor cu dificultăți de învățare,	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi care	Recomandăm reviziunea prevederilor proiectului prin prisma

		<p>Articolul 32. Organizarea învățământului pentru copiii și elevii cu cerințe educaționale speciale</p> <p>Articolul 33. Învățământul special</p>	<p>de comunicare și interacțiune, senzoriale și fizice, emoționale, comportamentale, sociale.</p> <p>În acest context, considerăm oportun ca învățământul special să fie desfășurat în modul stabilit de Ministerul Educației, prin coordonare cu Ministerul Sănătății.</p> <p>De remarcat că, o astfel de normă este expres stipulată în art.34 alin.(2) ce se referă la învățământul la domiciliu.</p>	<p>limitează drepturile/libertățile;</p>	<p>propunerii sus-formulate.</p>
22	art.36 alin.(4)	<p>(4) Accesul la activitățile oferite de instituțiile extrașcolare publice, conform Nomenclatorului de servicii educaționale gratuite, aprobat de Guvern, este liber pentru toți solicitanții cu vârsta cuprinsă între 5 și 21 de ani, indiferent de sex, rasă, origine etnică, confesiune, dizabilitate și altele asemenea.</p>	<p>Scopul acestei norme este clar, autorul dorește să asigure accesul la activitățile oferite de instituțiile extrașcolare publice pentru toți solicitanții cu vârsta cuprinsă între 5 și 21 de ani, fără nici o discriminare. În acest sens, nu era oportun de indicat doar câteva criterii de nediscriminare „indiferent de sex, rasă, origine etnică, confesiune, dizabilitate și altele asemenea”. Acestea urmează a fi omise, cu formularea unui text general ce ar garanta respectarea principiului nediscriminării.</p>	<p>Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive</p>	<p>Propunem reformarea textului normei conform variantei indicate mai sus.</p>
23	art.37		<p>Textul articolului este confuz. Acesta</p>	<p>Vulnerabilitate Formulare ambiguă</p>	<p>Recomandăm revizuirea</p>

		Articolul 37. Alternativa educațională	urmează a fi racordat la noțiunile de „ <i>alternative educațională</i> ” și „ <i>instituții de învățământ alternativă</i> ”, definite la art.3 din proiect. Subliniem faptul că, textul nu oferă reglementări privind formele sub care pot fi realizate alternativele educaționale, care sînt criteriile de înființare și activitate a acestora, forma de organizare, diferențele față de instituțiile de învățământ, etc.	care admite interpretări abuzive	textului și redarea clarității necesare unei norme de drept.
24	art.40 alin.(4)	(4) Elevii claselor V-XII sînt asigurați cu manuale școlare în cadrul schemei de închiriere, aprobată de Ministerul Educației.	Textul normei urmează a fi precizat pentru a-i reda claritatea necesară unei norme de drept. Fiind prevăzută modalitatea de închiriere a manualelor școlare de către elevii claselor V-XII, autorul trebuia să indice dacă această schemă se va asigura cu plată sau gratuit. Această specificație reiese și din natura unui contract de locațiune (închiriere), or conform art.875 Cod civil, prin contractul de locațiune, o parte (locator) se obligă să dea celeilalte părți (locatar) un bun determinat individual în folosință temporară sau în folosință și posesiune temporară, iar aceasta se obligă să plătească chirie.	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale; Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Omisiune/ignorare a drepturilor/libertăților; Prevederi discriminatorii; Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Textul normei urmează a fi precizat pentru a-i reda claritate și a prevedea asigurarea gratuită a copiilor cu manuale școlare prin modalitatea închirierii cărților fără plată.

			<p>Mai mult ca atât, specificarea caracterului gratuit sau cu plată a închirierii este necesară și prin prisma alin.(5) al art.40 din prezentul proiect, conform căruia elevii din familiile social-vulnerabile beneficiază de facilități la închirierea manualelor școlare, în condițiile stabilite de Guvern.</p> <p>Gratuitatea învățământului de stat este stipulat cu valoare de principiu în art.35 alin.(4) din Constituție și conține toate elementele asigurării învățământului, inclusiv și asigurarea gratuită cu manuale școlare. Considerăm că, luarea cărților cu împrumut și fără plată este soluția legală pentru asigurarea materială și școlirea copiilor.</p>		
25	art.41 alin.(2)	<p>(2) Evaluarea în învățământul general se realizează:</p> <p>a) la nivel național – de Ministerul Educației și alte structuri abilitate;</p>	<p>Nu este clar ce a intuit autorul prin „<i>alte structuri abilitate</i>”. Spre exemplu, în art.18 alin.(7) din proiect, autorul a prevăzut expres că, managementul calității este asigurat:</p> <p>a) în învățământul general:</p> <p>- la nivel național - de Ministerul Educației și</p>	<p>Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive</p>	<p>În acest context, sugerăm autorului de a concretiza în art.41 alin.(2) care sunt aceste structuri.</p> <p>Această obiecție se referă și la art.42 din proiect, precum și la</p>

			<p>Inspectoratul Școlar Național;</p> <p>- la nivel local - de organul local de specialitate în domeniul învățământului;</p> <p>- la nivel instituțional - de managerii instituțiilor de învățământ general;</p>		întreg textul proiectului.
26	art.43 alin.(6)	(6) Examenle de absolvire a învățământului gimnazial și liceal se desfășoară în baza unui regulament, elaborat de entitatea națională cu funcții de evaluare și examinare și aprobat de Ministerul Educației.	Nu este clar și necesită a fi concretizat care este entitatea națională cu funcții de evaluare și examinare, care dispune de competența de a elabora regulamentul de desfășurare a examenelor de absolvire a învățământului gimnazial și liceal.	Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Este necesară reviziunea textului conform obiecției formulate.
27	art.44 alin.(1)	(1) Evaluarea internă a cadrelor didactice din învățământul general se efectuează anual de către conducerea instituțiilor de învățământ, în baza unei metodologii de evaluare aprobate de Ministerul Educației.	<p>Pentru a evita la aplicarea acestei norme în practică apariția interpretărilor diferite, considerăm necesar de a specifica sensul expresiei “<i>se efectuează anual de către conducerea instituțiilor de învățământ</i>”.</p> <p>Acest lucru este necesar întrucât art.48 din proiect stabilește în calitate de organ de conducere a instituției de învățământ consiliul de administrație și consiliul profesoral, iar în art.49 stabilește că personalul de</p>	Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se impune claritatea prevederilor din proiect.

			conducere al instituției de învățământ general se compune din director și directori-adjuncți.		
28	art.45 alin.(2)	(2) Evaluarea cadrelor de conducere din învățământul general este obligatorie o dată la cinci ani, dar se poate realiza și mai frecvent.	Expresia utilizată de autor „ dar se poate realiza și mai frecvent ” este de natură vulnerabilă, întrucât reprezintă o excepție, însă fără ca autorul să specifice în ce cazuri se va aplica, cine va decide acest lucru, termenii și procedura petrecerii unei astfel de evaluări, etc.	Vulnerabilitate Prevederi discriminatorii; Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Sugerăm autorului eliminarea excepțiilor potențial vulnerabile din prezenta normă.
29	art.47	<p>Articolul 47. Structurile de conducere ale organului local de specialitate în învățământ</p> <p>(1) Structurile de conducere ale organului local de specialitate includ Consiliul de administrație, Consiliul consultativ și conducătorul organului local de specialitate.</p> <p>(2) Consiliul de administrație se constituie prin ordinul conducătorului organului local de specialitate.</p> <p>(3) Componenta nominală a Consiliului consultativ se</p>	Această normă stabilește structurile de conducere ale organului local de specialitate în învățământ, care cuprinde Consiliul de administrație, Consiliul consultativ și conducătorul organului local de specialitate. În continuare indică actul normativ și emitentul acestuia prin care se constituie Consiliul de administrație. Aici notăm că, autorul a omis să reglementeze cine face parte din acest Consiliu de administrație sau cel puțin să indice că, Consiliul de administrație funcționează în baza unui Regulament, aprobat prin decizia autorității administrației publice	Vulnerabilitate Normă lacunară și deficientă	Propunem revizuirea textului normei în sensul obiectivelor formulate.

		aprobă prin decizia autorității administrației publice locale de nivelul al doilea.	locale de nivelul al doilea. Totodată, considerăm inoportun ca instituirea Consiliului de administrație să fie dispusă de către conducătorul organului local de specialitate, care, la fel ca și Consiliul de administrație, este o structură de conducere a organului local de specialitate.		
30	art.47 alin.(8)	(8) Directorul instituției de învățământ general poate fi eliberat din funcție înainte de expirarea contractului individual de muncă, în condițiile și temeiurile prevăzute de legislația muncii, precum și în următoarele cazuri: a) comiterea încălcărilor financiare; b) nerespectarea deontologiei profesionale; c) necorespunderea standardelor în vigoare a managementului promovat; d) încălcarea drepturilor copiilor, elevilor, angajaților și părinților; e) acordarea repetată a calificativului	Aceste prevederi contravin normelor Codului muncii și pot leza drepturile fundamentale ale unui angajat. Pe cale de consecință, prevederile în cauză pot duce și la încălcarea drepturilor conținute în jurisprudența CtEDO, precum și pot fi contrare jurisprudenței Curții Constituționale. În conformitate cu temeiurile încetării contractului individual de muncă, stabilite în art.81 alin.(1) lit.a) și b) din Codul muncii, contractul individual de muncă poate înceta în circumstanțe ce nu depind de voința părților (art.82, 305 și 310) și la inițiativa uneia dintre părți (art.85 și 86). De remarcat că, temeiurile prevăzute de autor în art.47 alin. (8) nu se regăsesc printre temeiurile	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale; Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi necorespunzătoare standardelor internaționale; Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței Curții Constituționale; Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței CtEDO; Prevederi care încalcă drepturile/libertățile; Prevederi discriminatorii;	Este necesară revizuirea acestor norme pentru a nu aduce atingere drepturilor legale ale angajaților. Aceleași obiecții și recomandări le formulăm la art.68 alin.(4) din proiect.

		<p>„nesatisfăcător” în urma evaluării instituției efectuate de către Inspectoratul Școlar Național.</p>	<p>stabilite de Codul muncii. În practică, ar putea apărea numeroase cazuri de restabilire a conducătorilor de către instanța de judecată pe acest motiv.</p> <p>În acest sens, relevante sunt hotărârile Curții Constituționale nr.4/27.01.2000; nr.9/30.03.2004 ș.a. Astfel, Curtea a reținut necesitatea de respectare a "principiului universal al respectării drepturilor dobândite în mod licit". Curtea Constituțională a statuat expres că, "Dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art.22 din Constituție. Conform regulii generale, legea nouă poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau îl poate înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.”.</p> <p>Relevantă, în acest sens, este și Hotărârea Curții Constituționale</p>		
--	--	---	---	--	--

			nr.32 din 29 octombrie 1998, care a statuat următoarele: “Efectul legii în timp este ghidat de principiul activității legii, potrivit căruia legea se aplică tuturor faptelor în timpul în care se află în vigoare, are eficiența deplină din momentul intrării în vigoare și pînă la abrogarea ei. Legea nu se aplică faptelor săvîrșite înainte de intrarea ei în vigoare, adică nu are caracter retroactiv. Ea dispune numai pentru prezent și viitor și nu are efecte juridice pentru trecut. Consacrat expres în art.22 din Constituție, principiul neretroactivității legii urmărește protejarea libertăților, contribuie la adîncirea securității juridice, a certitudinii în raporturile interumane. Principala valoare a ordinii de drept constă în posibilitatea oferită fiecăruia de a-și conforma comportamentul regulilor dinainte stabilite”.		
31	art.48 alin.(1)	<p>Articolul 48. Organele de conducere ale instituției</p> <p>(1) La nivelul instituției de învățămînt general funcționează:</p> <p>a) Consiliul de administrație al</p>	Nu este clar cum va funcționa mecanismul instituit de autor ca Adunarea generală a părinților să delegheze trei reprezentanți ai părinților în Consiliul de administrație al instituției de învățămînt. Doar în acest articol găsim referințe privind o	Vulnerabilitate Prevederi care limitează drepturile/libertățile; Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Normă lacunară și deficientă	Recomandăm revizuirea conținutului normei pentru a clarifica mecanismul instituit de autor ca Adunarea generală a părinților să delegheze trei

		<p>instituției de învățământ, cu rol de decizie în domeniul administrativ, care este format din: director, un director-adjunct, un reprezentant delegat de administrația publică locală din unitatea administrativ-teritorială de nivelul întâi în care se află instituția, trei reprezentanți ai părinților, delegați de adunarea generală a părinților, doi reprezentanți ai cadrelor didactice, delegați de Consiliul profesoral și un reprezentant al elevilor, delegat de Consiliul elevilor din instituție.</p>	<p>astfel de structură ca Adunarea generală a părinților, nefiind reglementat în proiect modalitatea de constituire, organizare, funcționare, obligativitatea sau facultativitatea existenței unei asemenea structuri, statutul juridic al acesteia, înregistrată sau nu oficial, etc. În lipsa unor astfel de reglementări poate fi compromisă funcționalitatea normei cuprinse în art.48 alin.(1) și însăși formarea Consiliului de administrație al instituției de învățământ.</p>		<p>reprezentanți ai părinților în Consiliul de administrație al instituției de învățământ.</p>
32	art.48 alin.(2)	<p>(2) Consiliul de administrație este condus de o altă persoană decât directorul instituției de învățământ, desemnată de membrii Consiliului prin vot secret.</p>	<p>Modalitatea secretă de a vota persoana ce va conduce Consiliul de administrație este contrară principiul transparenței, stabilit în art.7 lit.n) din proiect.</p>	<p>Vulnerabilitate Normă lacunară și deficientă</p>	<p>Sugerăm autorului modalitatea secretă de votare a persoanei ce va conduce Consiliul de administrație.</p>
33	art.48 alin.(5)	<p>(5) Consiliul de administrație al instituției de învățământ general are următoarele competențe:</p> <p>e) gestionează resursele financiare provenite din alte surse decât cele bugetare;</p>	<p>Notăm faptul că, Consiliul de administrație nu poate gestiona resursele financiare ale unei instituții de învățământ, competență ce trebuie să revină managerilor instituțiilor de învățământ. Consiliul de administrație ar</p>	<p>Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Normă lacunară și deficientă</p>	<p>Sugerăm excluderea respectivei competențe a Consiliului de administrație din norma supra.</p>

			<p>putea interveni ca organ de consultare, de propunere, de avizare, însă nu ca unul de decizie.</p> <p>Mai mult ca atât, este dificil de imaginat că, managerul va gestiona resursele financiare provenite din surse bugetare, iar Consiliul de administrație pe cele provenite din alte surse decât cele bugetare. Or, încheierea contractelor, semnarea actelor de dispoziție revine în responsabilitatea doar a managerului, iar contabilitatea este unică pentru toată instituția de învățământ.</p>		
34	art.49 alin. (5), (6)	<p>(5) Funcțiile de director și director-adjunct se ocupă pe bază de concurs, organizat și desfășurat pe criterii de competență profesională și managerială. Regulamentul de organizare și desfășurare a concursului pentru ocuparea funcției de director și director-adjunct se aprobă de Ministerul Educației.</p> <p>(6) Directorul și directorii-adjuncți ai instituției publice de învățământ general sînt numiți în funcție pentru o</p>	<p>Autorul nu indică dacă această normă se va aplica din momentul intrării Codului în vigoare și ce efecte juridice va avea asupra actualilor directori ai instituțiilor de învățământ, rămîn aceștia în funcție sau e necesar de organizat concursuri în întreaga țară pentru alegerea noilor directori conform noilor reglementări.</p> <p>De remarcat că, în asemenea situație pot fi afectate drepturile legale ale persoanelor ce ocupă actualmente funcția de director, precum dreptul la muncă, interzicerea discriminării sau</p>	<p>Vulnerabilitate</p> <p>Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale;</p> <p>Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;</p> <p>Prevederi necorespunzătoare standardelor internaționale;</p> <p>Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței Curții Constituționale;</p> <p>Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței CtEDO;</p> <p>Prevederi care încalcă drepturile/libertățile;</p> <p>Prevederi discriminatorii;</p>	<p>Aceste prevederi urmează a fi revizuite și regândite de autor pentru a le aduce în albia legalității. Aceleași obiecții și recomandări le formulăm la art.68 alin.(3) din proiect.</p>

		<p>perioadă de 5 ani și pot exercita funcția cel mult 2 mandate consecutive. La expirarea perioadei de 5 ani, contractul individual de muncă al conducătorului încetează de drept, funcția devenind vacantă.</p>	<p>garantarea unui drept obținut în mod licit.</p>		
35	art.50	<p>Art.50 Numărul de clase și schema de încadrare</p>	<p>Din textul normei reiese că art.50 se referă doar la instituțiile de învățământ publice. În acest sens, nu este clar dacă aceste reglementări se referă și la cele private. În conformitate cu art.20 alin.(5) din Cod, instituțiile de învățământ private acreditate sînt parte componentă a sistemului de învățământ și își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile prezentului Cod. Însă, în art.50 se face referire doar la instituțiile de învățământ publice, fiind indicată expres doar sintagma „publice”, ceea ce ne face să credem că cele private sînt exceptate, lucru inadmisibil.</p>	<p>Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale; Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi necorespunzătoare standardelor internaționale; Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței Curții Constituționale; Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței CtEDO; Prevederi care încalcă drepturile/libertățile; Prevederi discriminatorii;</p>	<p>Considerăm necesar de a completa articolul cu reglementări referitoare la numărul de clase și schema de încadrare pentru instituțiile de învățământ privat.</p>
36	art.51 alin.(2)	<p>(2) Criteriile și procedurile de preluare a managementului, în caz de gestionare defectuoasă a instituției de</p>	<p>Criteriile și procedurile de preluare a managementului, în caz de gestionare defectuoasă a instituției de</p>	<p>Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale; Prevederi necorespunzătoare</p>	<p>Propunem revizuirea normei prin prisma obiectiilor formulate.</p>

		<p>învățământ general, sînt stabilite Ministerul Educației, în conformitate cu standardele educaționale în vigoare.</p>	<p>învățământ general, trebuie să fie specificate expres în Codul educației, care însă pot fi dezvoltate, ulterior, în acte normative subordonate legii. Acest fapt ar fi în unison cu normele constituționale stabilite în art.15 și 102 din Constituție.</p> <p>Totodată, doar în așa fel va fi respectată și jurisprudența bogată a Curții Constituționale la acest subiect, expusă în hotărârile nr.7 din 11.02.1999, nr.22 din 18.05.2000, nr.6 din 6.02.2001, nr.21 din 18.04.2002, nr.22 din 28.09.2004.</p> <p>Mai mult ca atît, stabilirea de către Ministerul Educației a criteriilor și procedurile de preluare a managementului, în caz de gestionare defectuoasă a instituției de învățământ general, reprezintă și un conflict de interese. Or, conform art.51 alin.(1) tot Ministerul Educației preia de la autoritatea publică respectivă managementul și finanțarea aferentă a instituției în cauză.</p>	<p>jurisprudenței Curții Constituționale;</p>	
37	art.51 alin.(3)	(3) După preluarea de către Ministerul Educației a managementului instituției publice	Reieșind din prevederile acestei norme există pericolul lezării drepturilor directorilor garantate	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale;	Norma dată urmează a fi revizuită pentru a nu cauza

		de învățământ general, angajatorul va rezilia contractul individual de muncă încheiat cu directorul instituției de învățământ în cauză.	de legislația muncii, Constituție și confirmate de jurisprudența Curții Constituționale. Mai mult ca atât, privind aceste norme în ansamblul întregului art.51 intervine situații de neconcordanță cu prevederile legislației ce se referă la proprietate. Or, instituțiile de învățământ în cauză sînt înființate de către autoritățile publice de nivelul al II-lea, care le transmite doar în gestiune anumite bunuri, acestea continuînd să fie în proprietatea unității administrativ teritoriale. Însă, conform proiectului, managementul acestora va fi efectuat de către autoritatea publică centrală, Ministerul Educației.	Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi necorespunzătoare standardelor internaționale; Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței Curții Constituționale; Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței CtEDO; Prevederi care încalcă drepturile/libertățile; Prevederi discriminatorii;	prejudicii drepturilor garantate de cadrul legal și Constituție.
38	art.53 alin.(1)	Articolul 53. Angajarea personalului didactic (1) În învățământul general, posturile didactice vacante se ocupă prin concurs, organizat la nivelul instituției de învățământ, conform unei metodologii, elaborate și aprobate de Ministerul Educației. Tinerii specialiști ocupă	Textul „ Tinerii specialiști ocupă posturile vacante prin repartizare ” este unul neclar. În legislație nu găsim referințe la o astfel de modalitate de angajare „ prin repartizare ”. Mai mult ca atât, nu este clar cine efectuează această repartizare, după ce criterii, procedura, actele întocmite în acest sens, etc.	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Normă lacunară și deficientă.	Este necesar de precizat și clarificat modalitatea de angajare „prin repartizare”.

		<i>posturile vacante prin repartizare.</i> La concursul pentru ocuparea unui post didactic poate participa orice candidat care îndeplinește condițiile de eligibilitate prevăzute de legislația în vigoare.			
39	art.57 alin.(1)	<p>Articolul 57. Activitatea de mentorat</p> <p>(1) În învățământul general este promovată activitatea de mentorat prin care o persoană cu experiență, mentorul, oferă sprijin, ajutor și schimb de experiență și cunoștințe unei alte persoane pentru a-i favoriza dezvoltarea profesională și achiziția de competențe sau cunoștințe.</p>	<p>Este salutară ideea instituirii activității de mentorat în învățământul general. O asemenea activitate ar fi bine de instituit și-n alte domenii, spre exemplu, în serviciul public.</p> <p>Obiecția noastră se referă la caracterul vag al acestei norme, or autorul se limitează doar la indicarea în art.57 alin.(1), că în învățământul general este promovată activitatea de mentorat, fără să specifice prin ce anume va fi promovată, care ar fi modalitățile de susținere a mentorilor, stimulării (inclusiv financiare sau alte stimulente), etc.</p>	Vulnerabilitate Normă lacunară și deficientă	Recomandăm specificarea modalităților de susținere și stimulare a mentorilor.
40	art.60 alin.(2)	(2) Programele de formare profesională se realizează în instituții de învățământ profesional tehnic publice și private (școli profesionale, colegii și centre de	Autorul face referință la instituții de învățământ profesional tehnic sub formă de „ <i>centre de excelență</i> ”, însă nici în art.3, ce definește terminii utilizați, nici în art.15 din proiect, ce descrie tipurile instituțiilor de	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Normă lacunară și deficientă	Recomandăm definirea și specificarea termenului de „centru de excelență”.

		<p>exelență), autorizate provizoriu sau acreditate, în parteneriat cu întreprinderi și organizații, adecvate profilului de instruire.</p>	<p>învățământ, nu există o astfel de instituție și nu cunoaștem ce reprezintă un „<u>centru de excelență</u>”.</p>		
41	art.61 alin.(3)	<p>(3) Ca excepție, în cadrul programelor de formare profesională tehnică secundară într-o meserie cu durata de 1-2 ani, grupele de elevi pot include persoane, care nu au absolvit 9 clase, dar care au atins vârsta de 16 ani, cu acordul Ministerului Educației.</p>	<p>În primul rând, orice normă de excepție de la regula generală este cu un grad sporit de pericol și potențial vulnerabilă.</p> <p>În al doilea rând, Ministerul Educației, primordial, se ocupă cu elaborarea și promovarea politicilor publice în domeniul educației și nu intră în atribuțiile acestuia exprimarea acordului în situații practice/concrete (în calitate de excepții), or în speță, Ministerul Educației trebuie să se pronunțe asupra includerii în grupele de elevi, în cadrul programelor de formare profesională tehnică secundară într-o meserie cu durata de 1-2 ani, a persoanelor care nu au absolvit 9 clase, dar care au atins vârsta de 16 ani.</p> <p>În al treilea rând, admiterea sau respingerea solicitării de includere a persoanelor care nu au absolvit 9 clase urmează să se petreacă după anumite criterii,</p>	<p>Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Normă lacunară și deficientă</p>	<p>Este necesar de a revizui conținutul normei în sensul obiecțiilor sus-menționate.</p>

			care trebuie stipulate expres în lege.		
42	art.62 alin.(6)	(6) Programele de formare profesională postsecundară se finalizează cu susținerea benevolă a examenului de bacalaureat și obligatorie a examenului de calificare și/sau a lucrării de diplomă, cu eliberarea diplomei de studii posecundare, care conferă dreptul de încadrare în câmpul muncii conform calificării obținute.	<p>Din cuprinsul acestei norme reiese că doar deținerea diplomei de studii posecundare îi oferă titularului acesteia dreptul de încadrare în câmpul muncii și va putea activa doar în conform calificării obținute. Această prevedere este una lacunară și poate aduce atingere drepturilor personale garantate de Constituție și legi.</p> <p>Notăm că, titularul unei diplomei de studii posecundare cu o anumită calificare poate fi încadrată și într-o altă muncă, care nu ține de calificarea obținută. Mai mult ca atât, chiar și în cazul neobținerii unei diplome de studii posecundare, acesta se poate încadra în muncă, în baza unor altor aptitudini și la înțelegerea mutuală cu un potențial angajator.</p>	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale; Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi care limitează drepturile/libertățile;	Se impune revizuirea normei prin prisma obiectiilor formulate.
43	art.68 alin. (5), (6)	(5) Organele administrative și consultative ale instituțiilor de învățământ profesional tehnic sînt: Consiliul de administrație, Consiliul profesoral și Consiliul metodic-științific al instituției de învățământ respective.	Potrivit cerințelor tehnicii legislative, cît și din punct de vedere al construcției normative, indicarea competențelor unui organ nou, ce va fi creat, trebuie să fie precedată de norme exprese privind instituirea acestei structuri, fondatorul/ii ei, relațiile cu acesta, domeniul și ara de	Vulnerabilitate Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă	Recomandăm inserarea în textului proiectului de Cod a acestor prevederi despre organele administrative și consultative ale instituțiilor de învățământ profesional tehnic.

		(6) Atribuțiile organelor administrative și consultative sînt stabilite în actele normative elaborate de Ministerul Educației și în regulamentele instituțiilor de învățămînt profesional tehnic.	activitate, funcțiile, atribuțiile, modalitatea de organizare și funcționare, etc. Aceste descrieri, chiar și într-o manieră generală, care pot fi dezvoltate ulterior pîntr-un act normativ subordonat legii, act normativ elaborat de Ministerul Educației și regulamentele instituțiilor de învățămînt profesional tehnic, sînt obligatorii de inserat în textul Codului pentru a reda precizie, claritate, transparență normelor din Cod.		
44	art.73 alin.(2)	(2) Învățămîntul superior este structurat pe trei cicluri: c) ciclul III – studii superioare de Doctorat (nivelul 8 ISCED).	În contextul în care ciclul III se referă la studiile superioare de Doctorat, se impune modificarea Codului nr.259/2004 cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, care trebuie adus în concordanță cu prevederile Codului educației. Această necesitate reiese și din cerințele Legii privind actele legislative nr.780/2001, or conform art.23, dosarul de însoțire a variantei finale a proiectului de act legislativ trebuie să cuprindă lista actelor condiționate ce necesită a fi elaborate sau revizuite în legătură cu adoptarea actului legislativ.	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;	Este necesar de racordat prevederile legislației corelative la reglementările cuprinse în proiect.

			Obiecția dată se referă la toate prevederile prezentului proiect, care reglementează studiile superioare de Doctorat.		
45	art.73 alin.(3)	(3) În cadrul studiilor de doctorat și postdoctorat se realizează activități de cercetare, dezvoltare și inovare.	Includerea acestor prevederi, precum și altor prevederi care reglementează activitățile de cercetare, dezvoltare și inovare în cadrul studiilor de doctorat și postdoctorat, cuprinse în întreg textul proiectului, impune imperios modificarea Codului nr.259/2004 cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, pentru a-l aduce în conformitate cu Codul Educației.	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;	Este necesar de racordat prevederile legislației corelate la reglementările cuprinse în proiect.
46	art.76 alin.(5)	Instituțiile de învățământ în domeniile militarei, al securității și ordinii publice dispun de autonomie universitară în limitele reglementate de cadrul normativ al acestor autorități.	Expresia „ în limitele reglementate de cadrul normativ al acestor autorități ” este una confuză. Nu este clar ce a avut în vedere autorul prin sintagma „ autorități ”. Dacă e vorba de autoritățile administrației publice centrale de resort, așa cum reiese din alte prevederi ale proiectului, era firesc să fie indicat expres acest lucru și să fie utilizată anume această formulare a textului normei.	Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Sugerăm revizuirea textului pentru a-i reda claritate.
47	art.82 alin.(2)	(2) Planul de admitere în învățământul	Pentru a reda claritate acestor reglementări este necesar ca autorul	Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite	Este necesar de specificat dacă aceste

		superior cu finanțare de la bugetul de stat se aprobă de Guvern.	să precizeze dacă acestea se referă doar la instituțiile de învățămînt publice sau și la cele private. În caz contrar obținem situația cînt în instituțiile de învățămînt private nu vor exista limite a numărului de studenți la admitere.	interpretări abuzive	prevederi se referă și la instituțiile de învățămînt private.
48	art.84 alin.(2)	(2) Durata unui semestru constituie în medie 15 săptămîni de <u>contact direct cu studenții</u> .	Expresia „ contact direct cu studenții ” este o expresie neclară, plus că aceasta nu se utilizează în limbajul tehnico-legislativ, din care considerente recomandăm revizuirea acesteia de către autor.	Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Propunm revizuirea expresiei sus-menționate.
49	art.99	Articolul 99. Sistemul organelor de conducere ale instituțiilor Sistemul organelor de conducere ale instituțiilor de învățămînt superior este format din Senat, Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională, Consiliul științific, Consiliul facultății, Consiliul de administrație și Rectorul.	Din textul normei nu este clar dacă sistemul organelor de conducere ale instituțiilor de învățămînt superior este obligatoriu și pentru instituțiile de învățămînt private. În caz că se referă și la acestea este necesar de a specifica expres în proiectul Codului.	Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Urmează a fi specificat dacă aceste norme se referă și la instituțiile private.
50	art.100 alin.(1)	Articolul 100. Senatul instituției (1) Senatul instituției de învățămînt superior	Autorul nu specifică expres dacă în componența Senatului instituției de învățămînt superior	Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Normă lacunară și	Autorul urmează să specifice expres persoanele ce

		<p>reprezintă organul colectiv suprem de conducere, format din personal științifico-didactic și nedidactic, ales prin votul secret al corpului profesoral-didactic al facultăților, departamentelor, centrelor științifice, din studenți, aleși de formațiunile academice și asociațiile studentești, din reprezentanți ai organelor sindicale, în conformitate cu regulamentul instituțional, elaborat în baza unui regulament-cadru aprobat de Ministerul Educației.</p>	<p>face parte și persoane din oficiu. Însă, reieșind chiar din art.100 alin.(4) din proiect, rectorul este președintele Senatului, adică rectorul este membru din oficiu al Senatului. Norma trebuie să fie clară.</p>	<p>deficientă.</p>	<p>vor face parte din oficiu în componența Senatului instituției de învățământ superior.</p>
51	art.101 alin.(6)	<p>Articolul 101. Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională</p> <p>(6) Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională se constituie din nouă membri, după cum urmează:</p> <p>a) trei membri nominalizați: de Ministerul Educației – un membru, de Ministerul Finanțelor – un membru, de ministerul de resort – un membru; membrii desemnați</p>	<p>Această normă nu clarifică dacă se referă și la instituțiile de învățământ private, or este inacceptabil ca în Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională a unei instituții private, care reprezintă unul din organele de conducere a instituției de învățământ superior, să fie compus din reprezentanți ai Ministerului Educației, Ministerului Finanțelor, alte ministere de resort.</p>	<p>Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive</p>	<p>Aceste prevederi urmează a fi revizuite și clarificate de către autor.</p>

		nu pot avea calitatea de salariat în cadrul ministerelor respective;			
52	art.103	Articolul 103. Administrarea patrimoniului	<p>Acest articol are ca obiect de reglementare administrarea patrimoniului instituțiilor de învățământ superior publice și private. Notăm existența unui șir întreg de reglementări cuprinse în acest articol care contravin legislației în vigoare, în speță Codului civil, Legii privind administrarea și deetatzarea proprietății publice nr.121/2007, Legii nr.523 din 16.07.1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, Legii nr.91 din 05.04.2007 privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor, etc. Or, instituțiile de învățământ publice activează pe baza proprietății unităților administrativ teritoriale, instituțiile fiind doar gestionari ai acestei proprietăți.</p> <p>Mai mult ca atât, conform prevederilor legislației, circuitul civil al bunurilor din domeniul public al proprietății publice este interzis și nici chiar proprietarul lor (fondatorul instituției</p>	<p>Vulnerabilitate</p> <p>Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale;</p> <p>Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;</p> <p>Prevederi necorespunzătoare standardelor internaționale;</p> <p>Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței Curții Constituționale;</p> <p>Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței CtEDO;</p> <p>Prevederi care încalcă drepturile/libertățile;</p>	<p>Pentru a exclude aceste discrepanțe recomandăm autorului formularea unui text general prin care administrarea patrimoniului instituțiilor de învățământ superior publice și private se va face în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.</p>

			de învățământ) nu le poate înstrăina.		
53	art.105	<p>Articolul 105. Consiliul de etică și management</p> <p>(6) Dacă în termen de 3 luni de la data sesizării de către Consiliul de etică și management instituția de învățământ superior, nu ia măsuri de corectare a abaterilor de la obligațiile de responsabilitate, fondatorul aplică, în termen de maximum 4 luni de la data constatării abaterii, una sau mai multe dintre următoarele măsuri:</p> <p>a) propune Adunării generale a cadrelor didactice și de cercetare titulare și a reprezentanților studenților din Senat și din consiliile facultăților revocarea din funcție a rectorului;</p> <p>b) reduce sau sistează finanțarea de la bugetul de stat;</p> <p>c) inițiază procedura de reorganizare sau lichidare a instituției de învățământ superior în cauză.</p>	<p>Aceste prevederi urmează a fi aduse în concordanță cu prevederile Codului muncii referitor la termenii de aplicare a unor sancțiuni disciplinare, precum și cu prevederile Codului civil, or, Consiliul de etică și management nu poate iniția procedura de reorganizare sau lichidare a instituției de învățământ superior private.</p>	<p>Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;</p>	<p>Este necesară revizuirea normelor și aducerea lor în corespundere cu legislația în vigoare.</p>

54	art.112 alin.(9)	(9) Membrii Consiliului de conducere sînt selectați prin concurs deschis, jurizat internațional, din rîndul tuturor celor interesați, pentru un mandat de 4 ani, și sînt realeși o singură dată. Concursul este organizat de membrii Consiliului de conducere.	Procedura de alegere a membrilor Consiliului de conducere a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Învățămîntul Profesional este una neclară și confuză. Din textul normei reiese că, membrii Consiliului de conducere organizează un concurs în care se aleg singuri pe ei sau colegii, cu care urmează să activeze.	Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Normă lacunară și deficientă	Pentru a evita acest conflict de interese, recomandăm autorului revizuirea procedurii respective.
55	art.112 alin. (10)	(10) La fiecare patru ani sînt aleși 8 noi membri ai Consiliului de conducere.	Din textul normei nu este clar care vor fi acești 8 noi membri din totalul de membri, care vor fi realeși.	Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Normă lacunară și deficientă	Norma trebuie să fie clară și să prevadă toate aceste aspecte.
56	art.118 alin.(1)	<p>Articolul 118. Învățămîntul superior medical și farmaceutic</p> <p>(1) Învățămîntul superior medical și farmaceutic se realizează în instituții de învățămînt acreditate sau autorizate provizoriu, prin studii superioare integrate de specialitate și studii de rezidențiat și formare profesională medicală continuă.</p>	<p>Pentru precizia normei de drept autorul urmează să specifice dacă aceste reglementări se referă sau nu la instituțiile de învățămînt private. De remarcat că, statul, prin lege, are opțiunea de a acorda, în caz că consideră oportun, dreptul de pregătire a cadrelor în diferite domenii (medical, farmaceutic) și instituțiilor de învățămînt superior private.</p> <p>În acest sens sînt relevante și hotărîrile/deciziile Curții Constituționale (Decizia nr.16 din 07.11.2013, Decizia nr.7 din 4 iulie 2013,</p>	Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Recomandăm revizuirea normelor pentru a specifica dacă aceste reglementări se referă sau nu la instituțiile de învățămînt private.

			Hotărârea nr.6 din 3 mai 2012).		
			Aceleași remarci se referă și la reglementările art.119 din proiect.		
57	art.127 alin.(2)	(2) Centrele de ghidare în carieră a elevilor și studenților pot fi înființate de autoritățile administrației publice locale, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, instituțiile de învățământ, organizațiile nonguvernamentale, precum și de prestatori privați.	Reiterăm lipsa specificării nivelului autorităților administrației publice locale care pot înființa Centre de ghidare în carieră a elevilor și studenților. Reiterăm obiecțiile formulate la subpunctul 14 al pct.16 din prezentul raport de expertiză.	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale; Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi necorespunzătoare standardelor internaționale; Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței Curții Constituționale;	Recomandăm revizuirea textului normei luând în considerație obiecțiile de mai sus.
58	art.138 alin.(1)	Articolul 138. Atribuțiile autorităților administrației publice locale în domeniul educației (1) Autoritățile administrației publice locale de cele două niveluri, în limitele competențelor stabilite de legislație, au următoarele atribuții: ”.....”	Formularea generală a art.138 ne împiedică să stabilim cu exactitate care atribuții din cele enumerate în art.138 și cărui nivel de APL le aparțin. În acest context reiterăm obiecțiile formulate în subpunctul 14 din pct.16 al raportului de expertiză. Totodată, subliniem faptul că, atribuirea unor competențe confuze, improprii și excesive, precum și lipsa capacităților instituționale, funcționale și financiare ale APL,	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale; Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi necorespunzătoare standardelor internaționale; Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței Curții Constituționale;	Recomandăm revizuirea textului normei luând în considerație obiecțiile de mai sus.

			duce la imposibilitatea autorităților publice locale de a-și îndeplini atribuțiile conferite prin lege.		
59	art.142 alin.(3)	(3) Instituțiile de învățământ private sînt titulare ale dreptului de proprietate ori ale altor drepturi reale, pe care le exercită asupra patrimoniului, în condițiile legii. Patrimoniul instituției de învățământ private nu poate fi retras pe parcursul activității acesteia, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.	În primul rînd, expresia „retras” nu este clară și nici utilizată în legislație. Un patrimoniu din proprietatea privată nu poate fi „retras”, în legislație fiind utilizată noțiunea de „expropriere”. Articolul 46 alin.(1) din Constituție garantează și protejează dreptul la proprietate privată. Iar conform alin.(2), nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire. Aceste norme sînt dezvoltate în Codul civil și Legea nr.488 din 08.07.1999 exproprierii pentru cauză de utilitate publică. În rîndul doi, în speță textul normei prevede o excepție. În cazul dat autorul urma să descrie aceste excepții.	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale; Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi care încalcă drepturile/libertățile;	Recomandăm revizuirea textului normei, luînd în considerație obiecțiile de mai sus.
60	art.142 alin.(4)	(4) Transferul (trecerea) bunurilor din domeniul public al unității administrativ-teritoriale în domeniul privat al unității administrativ-teritoriale se realizează prin	Norma respectivă este improprie Codului educației, întrucît reglementarea regimului proprietății publice, modalității trecerii bunurilor din domeniul public al unității administrativ-teritoriale/statului în domeniul privat, ține	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale; Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;	Recomandăm excluderea acestei norme din proiect.

		<p>decizia consiliului satului (comunei), orașului, raionului, municipiului, Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia, cu acordul prealabil al Guvernului.</p> <p>Transferul bunurilor din domeniul public al statului în domeniul privat se realizează prin hotărâre de Guvern.</p> <p>Adoptarea deciziilor respective este precedată de un raport de expertiză prin care se demonstrează încetarea necesității de aflare a bunurilor respective în domeniul public.</p> <p>Metodologia de realizare a raportului de expertiză se aprobă de Guvern.</p>	<p>de alte legi. Mai mult ca atât, prevederile normei date contravin reglementărilor acestor legi, din care considerente alin.(4) al art.138 urmează a fi exclus din proiect.</p>		
61	art.142 alin.(5)	<p>(5) Bunurile administrate de către instituțiile de învățământ publice pot fi date în locațiune sau arendă, în condițiile legii, pe un termen ce nu depășește trei ani, doar cu acordul autorităților fondatoare, <u><i>de preferință în scopuri educaționale.</i></u></p>	<p>Expresia „<u><i>de preferință în scopuri educaționale</i></u>” urmează a fi revăzută, deoarece în redacția actuală norma dată va duce la interpretări abuzive în aplicarea acesteia în practică.</p>	<p>Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive</p>	<p>Recomandăm revizuirea textului normei luând în considerație obiecțiile de mai sus.</p>
62	art.143 alin.(4)	<p>(4) Autoritățile administrației publice centrale, autoritățile</p>	<p>Expunerea normei este una confuză, or bunurile enumerate (baza materială) se</p>	<p>Vulnerabilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive</p>	<p>Recomandăm revizuirea textului normei luând în</p>

		<p>administrației publice locale și agenții economici au dreptul, în conformitate cu legislația în vigoare, să transmită în folosință gratuită sau contra plată, în scopuri educaționale, fondatorilor instituțiilor de învățământ clădiri, utilaje, materiale didactice, instalații, aparate, mijloace de transport, spații locative și terenuri.</p>	<p>transmite instituțiilor de învățământ, ca entități juridice distincte, nu fondatorilor acestor instituții. Plus că, se primește o situație bizară dacă fondatorul, care poate fi o autoritate a administrației publice centrale, autoritate a administrației publice locale, un agent economic, primește bunurile enumerate tot de la ei (subiecții menționați în art.143 alin.(4) din proiect).</p>	<p>Normă lacunară și deficientă.</p>	<p>considerație obiective de mai sus.</p>
63	art.148 alin.(1)	<p>Articolul 148. (1) Prezentul Cod intră în vigoare la începutul anului de studii din anul publicării, cu excepția: ”.....”</p>	<p>Reieșind din prevederile legislației în vigoare, o lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial, ori la data prevăzută în textul ei, dar care nu poate precede data publicării legii. În acest context, se impune revizuirea textului art.148 din proiect pentru a stabili expres data intrării în vigoare a Codului.</p>	<p>Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;</p>	<p>Recomandăm revizuirea textului normei luând în considerație obiectivele de mai sus.</p>
64	art.149	<p>Articolul 149.</p>	<p>Acest articol se referă la încetarea contractelor individuale de muncă ale directorilor instituțiilor publice de învățământ și organizarea concursurilor de ocuparea a acestor funcții devenite vacante. În acest context, reiterăm obiectivele formulate la subpunctul 30 din</p>	<p>Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale; Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi necorespunzătoare standardelor internaționale; Prevederi necorespunzătoare</p>	<p>Este necesară revizuirea acestor norme pentru a nu aduce atingere drepturilor legale ale angajaților.</p>

			pct.16 al prezentului raport.	jurisprudenței Curții Constituționale; Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței CtEDO; Prevederi care încalcă drepturile/libertățile; Prevederi discriminatorii;	
65	art.150	<p>Articolul 150.</p> <p>La data intrării în vigoare a prezentului Cod, se abrogă Legea învățământului nr. 547-XIII din 21 iulie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 62–63, art. 692), cu modificările și completările ulterioare.</p>	În acest articol este necesar de indicat că se abrogă și Legea cu privire la evaluarea și acreditarea instituțiilor de învățământ în Republica Moldova nr.1257/1997, Legea privind aprobarea Regulamentului de evaluare și acreditare a instituțiilor de învățământ în Republica Moldova nr.423/1999.	Vulnerabilitate Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă	Recomandăm revizuirea textului normei luând în considerație obiecțiile de mai sus.

Concluzii

Acest proiect al Codului Educației reprezintă un pas înainte pentru Republica Moldova, întrucât constituie actul normativ de bază în domeniul învățământului de toate nivelurile, care reglementează funcționarea și raporturile juridice din sistemul educațional național.

Prevederile din proiect dezvoltă normele constituționale cuprinse în art.35 din Constituție, fiind garantat fiecărui cetățean dreptul la învățătură și alte garanții constituționale, ce se referă la limba de educare, gratuitatea învățământului, înființarea instituțiilor de învățământ, autonomia acestora, accesibilitatea învățământului, rolul părinților în educația copiilor și alte aspecte ce țin nemijlocit de sistemul educațional național.

Sistematizarea complexă a normelor juridice din domeniul învățământului într-un singur Cod presupune și corelarea prevederilor acestuia cu legislația corelativă, cât și aducerea în concordanță a legislației cu normele inserate în Cod. Sub acest aspect notăm, că un șir de prevederi din proiect contravin legislației civile, legislației muncii, legislației ce reglementează activitatea autorităților administrației publice centrale și locale și, drept consecință, se impune revizuirea acestor norme din Cod.

Jurisprudența Curții Constituționale este bogată în hotărâri și decizii în domeniul învățământului. Unele prevederi din proiect, în modalitatea în care sînt expuse la moment, ar putea contravine constatările Curții Constituționale. ce țin de: principiul universal al respectării drepturilor dobîndite în mod licit, principiul neretroactivității legii și, drept consecință, se impune revizuirea acestor prevederi de către autor.

Subliniem faptul că, proiectul este raliat la instrumentele internaționale și are ca scop implementarea standardelor internaționale în învățămînt.

Proiectul Codului educației, garantînd dreptul la educație, este în unison cu cerințele Convenției Europene, care prin Protocolul său adițional, art.2, garantează dreptul la instruire. Totuși, trebuie de remarcat și faptul că, unele prevederi din proiect, în modalitatea în care au fost abordate de autor, pot aduce atingere altor drepturi protejate de Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, din care considerente urmează a fi excluse din proiect.

Proiectul Codului educației este orientat spre respectarea și garantarea aspectului gender, punînd la baza educației principiul asigurării egalității de șanse.

Rezumînd cele expuse și constate în prezentul raport de expertiză, adoptarea Codului educației este un imperativ al timpului și va avea un impact pozitiv asupra sistemului de educație și nemijlocit asupra societății în ansamblu.

Desigur, acest proiect conține și carențe de ordin conceptual, de ordin tehnico-legislativ, precum și prevederi lacunare, confuze, contradictorii, discriminatorii, însă acestea pot fi eliminate de autor.

Carențele depistate în rezultatul analizei acestui proiect țin mai mult de tehnică și limbaj legislativ, de omisiunile autorului de a corela prevederile din proiect cu normele existente în legislația națională sau de unele devieri de la jurisprudența Curții Constituționale.

În acest context, cu luarea în considerare de autor a obiecțiilor și recomandărilor formulate în prezentul raport de expertiză, considerăm că proiectul Codului educației poate fi supus procedurilor de dezbatere și adoptare în cadrul lecturii a II-a a Parlamentului.

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției

[în sus](#) 



[Expertiza legislației din perspectiva drepturilor omului](#)



[Activismul deputaților](#)



[Expertiză coruptibilității legislației](#)



[Abonează-te la digest](#)

- © 2004—2009 Centrul de analiza si prevenire a coruptiei. Reproducerea materialelor se permite doar cu menționarea obligatorie a sursei
- Site-ul a fost creat in 2004 cu sustinerea financiara a Fundatiei Soros-Moldova si revizuit in 2008 cu sustinerea Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului din Suedia si Agentia Suedeza pentru Cooperare si Dezvoltare Internationala
- e-mail: contact@capc.md
- Design de [Use Mouse](#)
[Hosted by VerHost](#)